

**Oddíl E – učební osnovy**  
**I.2.C**

# **LITERATURA**

# **Charakteristika předmětu: LITERATURA ve čtyřletém gymnáziu**

## **Obsah předmětu**

Vzdělávací obsah předmětu literatura úzce souvisí s předmětem český jazyk a vychází ze vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace RVP G. Některé složky předmětu se prolínají, neboť se literární texty stávají výchozím materiálem pro výuku stylistiky a je věnována pozornost i jejich jazykové stránce. Jde o předmět všeobecně vzdělávací s výraznou funkcí estetickou.

Studenti pracují s texty všech funkčních stylů z české i ze světové literatury. Při interpretacích je analyzována struktura textů, jazyk děl, vymezována specifika literárních žánrů, charakterizovány literární směry, studenti rovněž tvoří vlastní texty.

Obsah učiva tvoří literárněvědné poznatky sloužící k pochopení struktury, významů a funkcí literárního díla, jeho geneze a jeho recepce. Tyto poznatky dále vedou k pochopení podstaty a funkcí literatury, zákonitostí jejího vývoje a principů literárně estetické komunikace. K naplnění tohoto cíle dále slouží činnosti tvořivé a účast na dramatických pořadech.

Při výuce dochází k využití znalostí učiva z předmětů hudební výchova, výtvarná výchova a dějepis.

Vzhledem k charakteru předmětu se ve všech ročnících průběžně realizují průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

## **Časové vymezení předmětu**

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	2	X
II. ročník	2	X
III. ročník	2	X
IV. ročník	2	X

## **Organizace výuky**

Výuka probíhá většinou ve třídách, výjimečně v terénu (např. v knihovně). Součástí předmětu může být i návštěva komponovaných pořadů nebo divadelních či filmových představení.

## **Výchovné a vzdělávací strategie**

Četba české a světové literatury a návštěva divadelních nebo filmových představení se stává prostředkem k formování názorů studentů na umělecké dílo i na okolní svět. Četba spoluvytváří osobnost studentů a pomáhá jim lépe chápat mezilidské vztahy. Kontinuálně dochází k zdokonalování vyjadřovacích schopností a dovedností studentů.

#### Kompetence k učení

vedeme studenty k doplňování si vědomostí, aby je propojovali s již nabytými a dokázali je systematizovat, aby si prohlubovali své dovednosti

umožňujeme jim kriticky hodnotit vlastní pokrok v učení a přijímat hodnocení druhých

vedeme je k tomu, aby kriticky přistupovali k různým zdrojům informací

#### Kompetence k řešení problémů

zařazujeme úkoly, jež vedou k uplatnění individuálních schopností a k aplikaci vlastních zkušeností studentů

rozvíjíme jejich fantazii a kreativitu zadáváním úkolů z oblasti jejich zájmů

napomáháme studentům orientovat se v problému, objasnit jeho podstatu a navrhnout postupné kroky při jeho řešení

klademe důraz na analýzu přečtených textů a kritické posouzení jejich obsahu, na jejich porovnávání, zjištění shod a odlišností, třídění podle hledisek, na zobecnění

#### Kompetence komunikativní

zařazujeme diskuse a besedy, projektovou výuku

jako součást přípravy vedeme studenty k využívání moderních technologií

dbáme na jazykovou kulturu projevu a vedeme zároveň studenty k výběru adekvátních jazykových prostředků (podle komunikačního záměru)

#### Kompetence sociální a personální

využíváme práce ve skupině k tomu, aby studenti byli schopni stanovit si pravidla, následně je respektovat a aby se naučili organizovat práci vlastní i aktivity celé skupiny

dbáme na to, aby přijímali zodpovědnost za svou práci i práci ostatních

uplatňujeme individuální přístup k talentovaným studentům, umožňujeme jim rozvinout jejich individuální schopnosti a dovednosti, aplikovat jejich znalosti

pozitivním hodnocením vnášíme přátelskou atmosféru do procesu výuky

pozitivní motivací posilujeme sebedůvěru studentů a jejich samostatný rozvoj

#### Kompetence občanské

napomáháme tomu, aby studenti respektovali věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti svých spolužáků

vedeme je k tolerantnímu, ale zároveň i ke kritickému přístupu vůči názorům druhých

podporujeme u studentů projevování pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic

podněcujeme studenty, aby se zapojili do kulturního dění ve škole nebo v obci

Kompetence k podnikavosti  
dáváme studentům prostor pro jejich vlastní iniciativu a tvořivost

## Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

<b>I. ROČNÍK</b>		
<b>Učivo</b>	<b>Očekávané výstupy</b> (*podle ŠVP)	<b>Poznámky</b>
<b>Základy literární vědy</b> literatura a její funkce poetika (motiv, téma; literární typy; typy kompozice; přímá a nepřímá řeč)	<i>student uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře liter. textu a o literárněvědných termínech</i>	
<b>Interpretace textů krásné literatury, odborných i publicistických</b> interpretace úryvků děl interpretace souvislé mimočítankové četby odborné a publicistické texty	<i>student formuluje dojmy z četby, postihne smysl textu tvořivě pracuje s vlastní knihou i se zadanými texty, specifikuje jednotky vyprávění objasní rozdíly mezi reálným a fikčním světem</i>	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a český jazyk Při společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata
<b>Literární historie</b> starověká literatura středověká evropská literatura česká literatura středověku renesance a humanismus v evropské literatuře renesance a humanismus v Čechách baroko v evropské literatuře baroko v české literatuře	<i>student při práci se společnou mimočítankovou četbou vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i>	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a výtvarná výchova
<b>Mládež a kultura</b>	<i>student hodnotí divadelní nebo filmové představení student tvořivě využívá získané schopnosti a dovednosti v produktivních činnostech</i>	

<b>II. ROČNÍK</b>		
<b>Učivo</b>	<b>Očekávané výstupy</b>	<b>Poznámky</b>
<b>Základy literární vědy</b> poetika (tropy a figury; rytmus, rým; zvukové prostředky poezie; monolog, dialog; autorská řeč)	<i>student na konkrétních textech popíše specifické prostředky jazyka uměleckých textů)</i>	

<b>Interpretace textů krásné literatury, odborných i publicistických</b> interpretace úryvků děl interpretace souvislé mimočítankové četby odborné a publicistické texty	<i>student formuluje dojmy z četby, postihne smysl textu tvořivě pracuje s vlastní knihou i se zadanými texty, specifikuje jednotky vyprávění objasní rozdíly mezi reálným a fikčním světem</i>	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a český jazyk Při společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata
<b>Literární historie</b> klasicismus, osvícenství a preromantismus v evropské literatuře romantismus ve světové literatuře národní obrození realismus ve světové literatuře 19. století česká literatura 2. poloviny 19. stol.	<i>student při práci se společnou mimočítankovou četbou vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i>	
<b>Mládež a kultura</b>	<i>student interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování liter. děl</i>	

### III. ROČNÍK

Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<b>Literární teorie</b> volný verš; pásmo; konkrétní poezie nevlastní přímá řeč, polopřímá řeč jednotky vyprávění; postupy moderní prózy	<i>student popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozpozná jazykové zvláštnosti literárního díla rozliší umělecký text od neuměleckého rozpozná typy promluv a vyprávěcí způsoby</i>	
<b>Interpretace textů odborných i uměleckých; literární historie</b> směry přelomu a začátku 20. st. česká meziválečná poezie básnická tvorba za okupace světová próza 1. poloviny 20. st. česká meziválečná próza česká próza za okupace	<i>student při práci se společnou mimočítankovou četbou vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i>	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a český jazyk Při společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata
<b>Literární exkurze (Slovensko)</b>	<i>student tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i>	Využití znalostí učiva z předmětů český jazyk a biologie; evaluace - v průběhu exkurze
<b>Mládež a kultura</b>	<i>student samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl</i>	

<b>IV. ROČNÍK</b>		
<b>Učivo</b>	<b>Očekávané výstupy</b>	<b>Poznámky</b>
<b>Předmaturitní systematizace učiva I., II. a III.ročníku</b>	<i>student periodizuje literaturu, porovnává jednotlivá období, literární směry a hnutí posoudí tematický a výrazový přínos autorských osobností vysvětlí specifickou vývoje české literatury, vyloží její postavení v kontextu literatury světové</i>	
<b>Literární historie a teorie (literatura po r. 1945)</b> světová literatura 2. poloviny 20. st. česká poezie od r. 1945 (schematismus, 60. léta, normalizace) česká próza od r. 1945 (socialistický realismus, 60. léta, normalizace) drama a divadlo film (tzv. nová vlna) vybraní autoři současné literatury (od 90. let)	<i>student pracuje se společnou mimočítankovou četbou charakterizuje výrazové prostředky, typické pro určité literární období tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů) rozliší texty spadající do tzv. literatury vážné, středního proudu a braku objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem, prolínání reality do literárního textu odhalí možnou dezinterpretaci textu, vysvětlí důvody (i důsledky) různých interpretací téhož textu)</i>	Využití znalostí z učiva předmětů hudební výchova a výtvarná výchova Při diskusích a společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata
<b>Mládež a kultura</b>	<i>student samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl</i>	

## **I.2.C – Literatura**